

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Κυριότερα Ευρήματα της Έκθεσης του Παγκόσμιου Οικονομικού Φόρουμ σχετικά με το Χάσμα των Φύλων για το 2018

Ινστιτούτο
Μικρών
Επιχειρήσεων
ΓΣΕΒΕΕ

Ιωάννα Προφύρη

Ιανουάριος 2019

Εισαγωγή

Η Παγκόσμια Έκθεση για το Χάσμα των Φύλων ([Global Gender Gap Index](#)) εισήχθη για πρώτη φορά από το [Παγκόσμιο Οικονομικό Φόρουμ](#) (WEF) το 2006, προκειμένου να λειτουργήσει ως ένα πλαίσιο για την καταγραφή του μεγέθους των διαφορών με βάση το φύλο και την παρακολούθηση της προόδου τους με την πάροδο του χρόνου, σε τέσσερα (4) θεματικά πεδία: **την οικονομική συμμετοχή και τις ευκαιρίες, τα εκπαιδευτικά επιτεύγματα, την υγεία και επιβίωση και την πολιτική ενδυνάμωση.**

Η φετινή Έκθεση συγκρίνει την κατάσταση σε 149 χώρες (έχουν προστεθεί στοιχεία για 5 επιπλέον χώρες σε σχέση με το 2017).

Επιπρόσθετα, η Έκθεση του 2018, λαμβάνοντας υπόψη τις ραγδαίες μεταβολές που συντελούνται στις σημερινές αγορές εργασίας στο πλαίσιο της 4ης βιομηχανικής επανάστασης, περιλαμβάνει τη διερεύνηση του **έμφυλου χάσματος δεξιοτήτων και στον τομέα της τεχνητής νοημοσύνης (Artificial Intelligence – AI).**

Προβάλλοντας τις σημερινές τάσεις/ρυθμό προόδου στο μέλλον, οι προοπτικές για τη γεφύρωση της συνολικής διαφοράς μεταξύ των φύλων φαντάζουν απογοητευτικές, αφού υπολογίζεται ότι θα χρειαστούν **108 χρόνια για την πλήρη εξάλειψη της ανισότητας λόγω φύλου**, με τις πιο προκλητικές έμφυλες διαφορές, που παρουσιάζονται στο χώρο της πολιτικής εξουσίας και της οικονομίας και εργασίας να απαιτούν αντίστοιχα **107 και 202 χρόνια** για την επίτευξη της ισότητας.

Αν μάλιστα λάβουμε υπ'όψιν ότι για τη **Δυτική Ευρώπη**, που αποτελεί τη γεωγραφική περιοχή με το **υψηλότερο κατά μέσον όρο επίπεδο επίτευξης ισοτιμίας των φύλων (75,8%)**, η συνολική διαφορά μεταξύ των φύλων θα κλείσει σε **61 χρόνια**, γίνεται εύκολα αντιληπτή η κατάσταση που επικρατεί στον υπόλοιπο πλανήτη, επιτάσσοντας στους υπευθύνους χάραξης πολιτικής και τα άλλα ενδιαφερόμενα μέρη δυναμικότερες ενέργειες.

1. Βασικά ευρήματα της Έκθεσης

Σε παγκόσμιο επίπεδο, το έμφυλο χάσμα έχει γεφυρωθεί κατά 68,0%, γεγονός που παρουσιάζει μια οριακά βελτιωμένη κατάσταση σε σχέση με το 2017, έτος που απετέλεσε την πρώτη χρονιά από την έναρξη έκδοσης της συγκεκριμένης Έκθεσης κατά την οποία το έμφυλο χάσμα διευρύνθηκε. Αυτό σημαίνει πως μέχρι σήμερα εξακολουθεί να υπάρχει μια μέση διαφορά μεταξύ των φύλων της τάξεως του 32,0%, που απομένει να γεφυρωθεί.

Η μεγαλύτερη ανισότητα φύλων παρουσιάζεται στον τομέα της πολιτικής, όπου το έμφυλο χάσμα κυμαίνεται στο 77,1%. Είναι ενδεικτικό το γεγονός ότι στο σύνολο των 149 χωρών που εξετάζονται, μόνο 17 έχουν γυναίκες ως αρχηγούς κρατών, ενώ, κατά μέσον όρο, μόνο το 18% των υπουργών και το 24% των βουλευτών παγκοσμίως είναι γυναίκες. Γενικότερα, η πρόοδος που φαινόταν να έχει επιτευχθεί στον συγκεκριμένο τομέα κατά την τελευταία δεκαετία, έχει αρχίσει να αντιστρέφεται.

Το χάσμα στους τομείς της οικονομικής συμμετοχής και των ευκαιριών παρουσιάζεται να είναι το δεύτερο μεγαλύτερο, κυμαινόμενο στο 41,9%, αν και αποτελεί τον μοναδικό από τους 4 εξεταζόμενους τομείς που εμφανίζει μείωση, ελαφρά ωστόσο, σε σχέση με την προηγούμενη χρονιά.

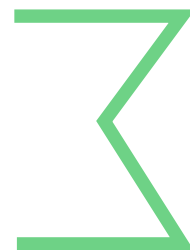

Εξετάζοντας τη μείωση του έμφυλου χάσματος στον συγκεκριμένο τομέα, δείχνει να οφείλεται αφενός στη μείωση των εισοδηματικών διαφορών μεταξύ ανδρών και γυναικών (51%) – αντανακλώντας, με ποιοτικούς όρους, όχι την αύξηση του εισοδήματος των γυναικών, αλλά μάλλον τη μείωση του εισοδήματος και των ανδρών – αφετέρου στην ανάληψη καθηκόντων σε διευθυντικές θέσεις/θέσεις ευθύνης από τις γυναίκες, ποσοστό που ωστόσο παγκοσμίως παραμένει ιδιαίτερα χαμηλό (34%).

Παρόλα αυτά, η πρόοδος στον συγκεκριμένο τομέα εμφανίζεται ιδιαίτερα αργή, με το γεγονός αυτό να αποτυπώνεται εύγλωττα στο εργατικό δυναμικό, όπου αναλογικά συμμετέχουν λιγότερες γυναίκες από άντρες. Αυτό οφείλεται στην αυτοματοποίηση που οδηγεί σε δυσανάλογο αντίκτυπο στους ρόλους που παραδοσιακά εκτελούνται από τις γυναίκες, ενώ ταυτόχρονα οι γυναίκες υποεκπροσωπούνται στα αναπτυσσόμενα πεδία της επιστήμης, της τεχνολογίας, της μηχανικής και των μαθηματικών (STEM). Ένας ακόμη λόγος είναι η αδυναμία επίτευξης της εξισορρόπησης προσωπικής/οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής με τις υποδομές φροντίδας εξαρτώμενων ατόμων (παιδιών, ηλικιωμένων), που βοηθούν στη ένταξη ή/και επανένταξη των γυναικών στην αγορά εργασίας να παρουσιάζουν υπό-ανάπτυξη. Αποτέλεσμα αυτού είναι η μη αμειβόμενη εργασία να παραμένει πρωταρχική ευθύνη των γυναικών. Ενδεικτικά, μεταξύ των 29 χωρών για τις οποίες υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία, οι γυναίκες ξοδεύουν, κατά μέσον όρο, διπλάσιο χρόνο για τις δουλειές του σπιτιού και άλλων μη αμειβόμενων δραστηριοτήτων από τους άνδρες.

Αποτέλεσμα των παραπάνω είναι ότι σημαντικές επενδύσεις που έγιναν για τη γεφύρωση του εκπαιδευτικού χάσματος αποτυγχάνουν να οδηγήσουν σε εκροή των αναμενόμενων ποιοτικά αποτελεσμάτων.

Όσον αφορά στην ευρύτερη οικονομική δύναμη, ένα επιπλέον στοιχείο που συντηρεί το έμφυλο οικονομικό χάσμα συνιστά ο χαμηλότερος βαθμός πρόσβασης των γυναικών στις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες, καθώς και στον έλεγχο περιουσιακών στοιχείων. Ίσως ευκαιρίες πρόσβασης παρουσιάζονται σε μόλις 60% των χωρών που αξιολογούνται, ενώ σε μόλις 42% των χωρών αυτών, υπάρχουν ίσες ευκαιρίες ως προς την ιδιοκτησία γης.

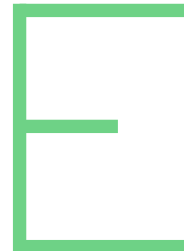

Τα πλέον γεφυρωμένα έμφυλα χάσματα εμφανίζονται στους τομείς της εκπαίδευσης και της υγείας, με τη διαφορά να κυμαίνεται αντίστοιχα σε 4,4% και 4,6%. Ωστόσο, εξακολουθούν να υπάρχουν 44 χώρες όπου πάνω από το 20% των γυναικών είναι αναλφάβητες. Ομοίως, η σχεδόν ισότιμη συμμετοχή γυναικών και ανδρών στην ανώτερη εκπαίδευση υποκρύπτει τη χαμηλή συμμετοχή τόσο των ανδρών όσο και των γυναικών, σε απόλυτους αριθμούς. Κατά μέσον όρο, το 65% των κοριτσιών και 66% των αγοριών έχουν εγγραφεί στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση σε παγκόσμιο επίπεδο, και μόνο το 39% των γυναικών και το 34% των ανδρών φοιτούν στο κολλέγιο ή το πανεπιστήμιο.

Αναφορικά με τις έμφυλες διαφορές στον τομέα της Τεχνητής Νοημοσύνης (AI), η ανάλυση που διεξήχθη σε συνεργασία με το LinkedIn, διαπιστώνει ότι μόνο το 22% των επαγγελματιών AI παγκοσμίως είναι γυναίκες, σε σύγκριση με το 78% που είναι άνδρες. Αυτό αντιπροσωπεύει ένα έμφυλο χάσμα της τάξεως του 72% (τρεις φορές μεγαλύτερο από οποιονδήποτε άλλον κλάδο συγκέντρωσης ταλέντων), το οποίο μάλιστα παραμένει σταθερό κατά τα τελευταία χρόνια και προς το παρόν δεν δείχνει τάσεις βελτίωσης στο μέλλον. Η ανάλυση των στοιχείων φανερώνει επίσης ότι στον τομέα της Τεχνητής Νοημοσύνης το φαινόμενο της «γυάλινης οροφής» είναι εντονότερο, αφού οι γυναίκες είναι λιγότερο πιθανό να τοποθετηθούν σε ανώτερες θέσεις στον συγκεκριμένο τομέα.

Όπως επισημαίνεται και από τη Διεθνή Αμνηστία, το κενό δεξιοτήτων που παρουσιάζεται στον τομέα αυτόν μεταξύ ανδρών και γυναικών μπορεί να διευρύνει το έμφυλο χάσμα στην οικονομική συμμετοχή και τις ευκαιρίες, καθώς η ζήτηση των δεξιοτήτων στον τομέα της Τεχνητής Νοημοσύνης αυξάνεται ολοένα και περισσότερο. Επιπλέον, η χαμηλή συμμετοχή των γυναικών στον συγκεκριμένο τομέα συρρικνώνει ακόμη περισσότερο τις δεξαμενές ταλέντων σε έναν επαγγελματικό κλάδο όπου υπάρχει ήδη ανεπάρκεια παροχής επαρκώς ειδικευμένου εργατικού δυναμικού.

Λαμβάνοντας υπ' όψιν το βάθος του χάσματος μεταξύ των φύλων στον τομέα της Τεχνητής Νοημοσύνης, υπάρχει σαφής ανάγκη για τη λήψη προληπτικών μέτρων προκειμένου για την πρόληψη της εμβάθυνσης του χά-

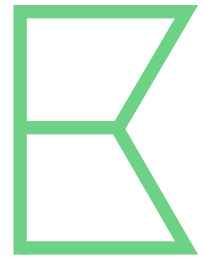

σματος αυτού και σε άλλες βιομηχανίες όπου οι δεξιότητες της Τεχνητής Νοημοσύνης παρουσιάζουν αυξανόμενη ζήτηση. Αυτές περιλαμβάνουν τόσο παραδοσιακά ανδροκρατούμενους τομείς, όπως ο κλάδος της μεταποίησης, του λογισμικού και μηχανολογικού εξοπλισμού, της δικτύωσης, καθώς και τις υπηρεσίες πληροφορικής, όσο και παραδοσιακά γυναικοκρατούμενους τομείς, όπως οι μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί, η υγειονομική περίθαλψη και η εκπαίδευση.

Τέλος, να αναφερθεί πως η χώρα στην οποία έχει επιτευχθεί ο μεγαλύτερος βαθμός έμφυλης ισότητας είναι, μέχρι σήμερα, η Ισλανδία, όπου πάνω από 85% των συνολικών διαφορών μεταξύ των φύλων έχει κλείσει, ακολουθούμενη στην κατάταξη από τη Νορβηγία, τη Σουηδία και τη Φινλανδία. Αν και η πρώτη δεκάδα κυριαρχείται από τις σκανδιναβικές χώρες, περιλαμβάνει ωστόσο και τη Νικαράγουα στην 5η θέση, τη Ρουάντα και τη Ναμίμπια στην 6η και 10η θέση αντίστοιχα, καθώς και τις Φιλιππίνες, που κατατάσσονται στην 8η θέση, ενώ η πρώτη δεκάδα συμπληρώνεται από τη Νέα Ζηλανδία και την Ιρλανδία, που κατατάσσονται αντίστοιχα στην 7η και 9η θέση.

2. Η κατάσταση στην Ελλάδα

Η Ελλάδα κατατάσσεται από το Παγκόσμιο Οικονομικό Forum στην 78η θέση, σε σύνολο 149 χωρών, παρουσιάζοντας σε γενικές γραμμές μια στασιμότητα σε σχέση με την περσινή χρονιά (κατείχε την 78η θέση σε σύνολο 144 χωρών). Τα στοιχεία που αξίζει να αναφερθούν σχετικά με την κατάταξη της χώρας στους 4 επιμέρους τομείς που εξετάζει η Έκθεση είναι ότι η Ελλάδα παρουσίασε χειροτέρευση στον τομέα της υγείας και επιβίωσης, πέφτοντας κατά 10 θέσεις σε σχέση με το 2017, ενώ ως ο πλέον βελτιωμένος παρουσιάζεται αυτός της οικονομικής συμμετοχής και των ευκαιριών, ακολουθώντας άλλωστε και τη γενικότερη τάση, αφού, όπως αναφέρθηκε, ο συγκεκριμένο τομέας αποτελεί, στο σύνολο των εξεταζόμενων χωρών, τον μοναδικό από τους 4 τομείς όπου το χάσμα μεταξύ ανδρών και γυναικών εμφανίζει μείωση σε σχέση με την προηγούμενη χρονιά (Πίνακας 1).

Πίνακας 1: Κατάταξη της Ελλάδας στον Παγκόσμιο Δείκτη Έμφυλου Χάσματος κατά τα έτη 2017 και 2018

ΕΤΟΣ	ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΤΟΜΕΙΣ				
	ΓΕΝΙΚΗ ΚΑΤΑΤΑΞΗ	ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ /ΕΡΓΑΣΙΑ	ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	ΥΓΕΙΑ/ ΕΠΙΒΙΩΣΗ	ΠΟΛΙΤΙΚΗ
2018	78n	64n	73n	99n	88n
2017	78n	73n	76n	89n	88n

Πηγή: World Economic Forum, [Global Gender Gap Index 2017](#), [Global Gender Gap Index 2018](#)

Βιβλιογραφικές αναφορές

[World Economic Forum \(2017\), Global Gender Gap Index 2017](#)

[World Economic Forum \(2018\), Global Gender Gap Index 2018](#)

Προφύρη Ι., (2019), «Κυριότερα Ευρήματα της Έκθεσης του Παγκόσμιου Οικονομικού Φόρουμ σχετικά με το Χάσμα των Φύλων για το 2018», *Ενημερωτικά Σημειώματα ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ*, Ιανουάριος, σσ. 8

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Οι δημοσιεύσεις του Ινστιτούτου Μικρών Επιχειρήσεων της ΓΣΕΒΕΕ αποσκοπούν στην ενθάρρυνση και επέκταση του δημόσιου διαλόγου και της επικοινωνίας μεταξύ του ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ και των φορέων της επιχειρηματικής και ακαδημαϊκής κοινότητας, των εθνικών και ευρωπαϊκών αρχών και της κοινωνίας των πολιτών. Οι απόψεις και τα επιχειρήματα που διατυπώνονται στην παρούσα έκδοση εκφράζουν τον/την συντάκτη/κτρια και δεν αντικατοπτρίζουν κατ' ανάγκη τις επίσημες θέσεις του Ινστιτούτου και της ΓΣΕΒΕΕ.

Το παρόν παραδοτέο εκπονήθηκε στο πλαίσιο της Πράξης «Θεσμική, ερευνητική και επιχειρησιακή ενδυνάμωση της ΓΣΕΒΕΕ» με κωδικό ΟΠΣ 5001290, που υλοποιείται από το ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού Εκπαίδευση και Δία Βίου Μάθηση 2014-2020», με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

**Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,
Εκπαίδευση και Δία Βίου Μάθηση**

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

